

Det strammer seg til rundt oss

Taler

Bjørn Arild Gram
Forsvarsminister

Dato

21 januar 2025

Sted

Oslo

Omstendigheter

Forsvarsministerens årlige tale i Oslo Militære Samfund

1 «Vi levde i et demokrati. Men – så merket vi at det strammet seg til rundt oss.»
Det sier Gunnar Sønsteby til skoleklassen i industrihallen på Rjukan i filmen
Nr. 24.

5 «Vi merket at det strammet seg til rundt oss»

Om vel en måned går Russlands særdeles blodige angrepskrig mot Ukraina inn i
sitt fjerde år. Det er nesten ikke så man kan tro hvor mange liv Putin er villig til å
ofre i sitt imperialistiske framstøt for å ta Ukraina, og hvilke ødeleggelser og
10 lidelser han påtvinger det ukrainske folket.

Denne maktbruken kan ikke vinne fram. Det er eksistensielt for Ukraina, men
en alvorlig trussel også mot norsk og europeisk sikkerhet og internasjonal
rettsorden. Samtidig er det også andre som rammes av russisk press og
15 påvirkning.

Jeg var selv i Moldova like før valget i fjor høst, og det ble påvist massive forsøk
på påvirkning, kjøp av stemmer og det som verre er. De pro-vestlige vant fram
med et nødskrik. Like positivt gikk det ikke i Georgia etter det omstridte
20 presidentvalget .

Vi har fått en farligere og mer uforutsigbar nabo. Det trues med bruk av
kjernevåpen, og i fjor endret Russland sin doktrine for bruk av disse.
Kjernevåpen har blitt enda mer fremtredende som maktfaktor i internasjonal
25 politikk. Den russiske retorikken blir stadig hardere og mer uforsonlig.

Samtidig øker den strategiske betydningen av Nordområdene, blant annet som følge av at de øvrige stater rundt Østersjøen nå er medlem av NATO. Nord har økt strategisk betydning for Russland, noe som også forsterker den allierte interessen for Barentshavet og Nordområdene. Og dette er altså i vårt nærområde, i vårt viktigste strategiske interesseområde.

Det er usedvanlig viktig at vi sikrer situasjonsforståelse og tilstedeværelse i nord, sammen med våre allierte. Vi ønsker forutsigbarhet og stabilitet med en kalibrert militær aktivitet som bidrar til avskrekking mot Russland, samtidig som vi søker å unngå misforståelser og utilsiktet eskalering.

Russlands krigføring i Ukraina skjer med betydelige bidrag fra land som Nord-Korea og Iran, og direkte og indirekte støtte fra Kina. De totalitære regimene finner hverandre mer og mer, Kina og Russland snakker om et grenseløst partnerskap. Og vi må altså konstatere at det nå deltar nordkoreanske soldater i krig på europeisk jord. Det er en alvorlig omdreining. Krigen i Ukraina er blitt global.

I fjor høst besøkte jeg tre av NATOs partnerland i Stillehavet; Sør-Korea, Japan og Australia. Det var 40 år siden sist en norsk forsvarsminister besøkte Japan, og første gang noen sinne at Australia ble besøkt. Det var påfallende hvor likt vi ser på de globale sikkerhetsutfordringene og trusselbildet. Og de var minst like opptatte som oss av sammenhengen mellom Asia/Stillehavsregionen og vår del av verden. Vi møtte et entydig budskap om betydningen av krigen i Ukraina også for sikkerhetssituasjonen for de «på andre siden av jordkloden».

De autoritære kreftene i verden viser liten eller ingen vilje til kursendring. Vi og våre allierte står i en situasjon preget av økt uforutsigbarhet, usikkerhet og ustabilitet. Så langt vi kan se framover, er det en annen verden vi møter, dette går ikke over.

Den geopolitiske uforutsigbarheten som preger vår tid fører også med seg økt risiko for militær konflikt. Vi ser at det er større mistro og mindre kontakt mellom stater. Det øker risikoen for misforståelser. Brannstiftelser, bomber, kabelbrudd og annen sabotasje hos våre allierte i Europa, er signaler om at vi beveger oss enda lengre opp i konfliktspekteret.

Etterretningstrusselen mot Norge øker, og vi utsettes for kontinuerlige

cyberangrep. Det er vårt vestlige samhold, verdier og verdikjeder som forsøkes rammet.

70 For et par uker siden la regjeringen fram Totalberedskapsmeldingen. Tittelen er «Forberedt på kriser og krig». Hovedmålene for arbeidet med å styrke det sivile samfunnets motstandskraft er: et sivilt samfunn som er forberedt på krise og krig, som motstår sammensatte trusler og som kan understøtte militær innsats.

75 Blant tiltakene er gjeninnføring plikten til å bygge tilfluktsrom, styrkeoppbygging av Sivilforsvaret, ny lov for kontroll av utenlandske investeringer i strategisk viktige sektorer og ny regulering for å sikre tilgang til og prioritering av sivil arbeidskraft i sikkerhetspolitisk krise og krig.

80 Høsten 2022 sendte Forsvaret igjen ut brev til flere tusen husstander med varsel om mulig rekvirering av kjøretøyet ditt i tilfelle krise og krig, og sammen med andre offentlige og sivile aktører har vi tatt en rekke grep for å sikre vår kritiske undervannsinfrastruktur. Jeg nevner disse tiltakene fra sivil og militær sektor for å vise at vi nå er i et helt nytt landskap.

85 Politikken legges betydelig om, både for å ivareta statssikkerheten og for å ivareta samfunnssikkerheten. Med de sammensatte truslene vi ser, blir statens sikkerhet og samfunnets sikkerhet mer og mer to sider av samme sak, og overgangen mellom fred, krise og krig mindre tydelig.

90 Mens vi er samlet her i Oslo Militære Samfund nå, så legger Donald Trump hånden på bibelen og avlegger eden som USAs 47. president. Hans innsettelsestale blir fulgt av en hel verden, det samme blir alle hans presidentordrer som kommer nokså umiddelbart.

95 Hvis jeg skal oppsummere situasjonen med ett ord, så blir det uforutsigbarhet. Stor uforutsigbarhet, kan jeg legge til. Det er få, om noen, som virkelig vet hva som nå kommer.

100 Jeg tror vi må være forberedt på at det er en ganske annerledes verden som møter oss allerede i morgen – på toppen av den alvorlige sikkerhetspolitiske situasjonen jeg har beskrevet. Vi må være forberedt på betydelige endringer, i handelspolitikken, i USAs rolle internasjonalt, men kanskje også sikkerhetspolitisk.

Når en supermakt som USA endrer sin politikk, så får det konsekvenser. Ikke bare for USA, men for hele verden. Tiden vi går inn i vil sannsynligvis utfordre oss, og kreve mye klokskap og manøvreringsevne fra norske myndigheter.

110

Men la oss ikke i usikkerheten glemme at vi har et solid grunnlag å bygge videre på. Norge og USA har vært nære allierte i mer enn 75 år. Vi har utviklet et tett og tillitsfullt samarbeid innen forsvars- og sikkerhetspolitikken. Dette samarbeidet utviklet seg positivt også under Trumps første presidentperiode, og
115 det er i kontinuerlig utvikling – til gjensidig nytte.

USAs engasjement med Norge i nordområdene skjer ikke ut av veldedighet, det er opplagt i USAs egen strategiske interesse at vi sammen lykkes med situasjonsforståelse, kalibrert avskrekking og tilstedeværelse i nord. Og Norge
120 svarer godt på amerikanske forventninger. Vi er en partner som det kan arbeides fortrolig med, som holder det vi lover og som har kunnskap og erfaring med å følge med på Russland og operere i nordområdene.

125

I fjor utvidet vi tilleggsavtalen med USA – den såkalte SDCA-avtalen – med åtte nye omforente områder. Avtalen, som opprinnelig ble initiert av Trump forrige gang han var president, legger til rette for investeringer, økt tilstedeværelse og mer trenings- og øvingsaktivitet mellom oss.

130

Blant flere ting som kunne vært trukket fram, vil jeg også særskilt nevne romdomenet. Det blir bare viktigere, og er også høyt prioritert i våre egne forsvarsplaner framover. I fjor sommer kjøp vi opp to satellitter for bredbåndsdekning i nord – i tett samarbeid med USA. Det er historisk og første gang United States Space Force har plassert en militær nyttelast på et annet lands satellitt.

135

I samarbeid med USA bygger vi også en satellittstasjon på Andøya flystasjon som skal understøtte rominfrastruktur for situasjonsforståelse i nordområdene. Og i desember 2023 ble Norge med i et meget eksklusivt multilateralt romsamarbeid kalt Combined Space Operations Initiative, eller CSPO.

140

Samarbeidet består av de 10 mest utviklede vestlige romnasjonene.

Formålet med samarbeidet er å stå sammen om å opprettholde vår handlefrihet og fremme ansvarlig adferd i det ytre rom. Og så tar vi byrdefordelingen i

145 NATO på alvor, det legges merke til i Washington.

Det gikk for lenge før Norge tok forpliktelsene fra NATO-toppmøtet i Wales i 2014 inn over seg, men denne regjeringen har sørget for at vi kom i mål med to proSENTS-forpliktelsen innen fristen i 2024. Det har av flere grunner vært helt
150 nødvendig.

Og Langtidsplanen for forsvarssektoren har satt oss på en kurs mot tre prosent av BNP til forsvarsformål. Samtidig som vi følger opp og styrker vårt allerede tette forhold til USA, er det høyt prioritert fra meg og regjeringen å understøtte
155 NATO som en troverdig og effektiv garantist for alliert sikkerhet. Som en politisk og militær allianse har NATO og den kollektive sikkerhetsgarantien utgjort rammeverket for norsk sikkerhet, med gjensidige forpliktelser som sikrer friheten og selvstendigheten for folk og samfunn.

160 Samtidig prioriterer vi å utvikle dialogen og samhandlingen med nære europeiske allierte – også det et nødvendig svar på usikkerhet og en mer alvorlig sikkerhetspolitisk situasjon. I fjor vår skrev jeg sammen med utenriksministeren en strategisk partnerskapsavtale med EU. Med et pragmatisk utgangspunkt vil vi ta vare på og videreutvikle samarbeidet med EU der det er i norske interesser.

165 I desember var Tysklands forsvarsminister Boris Pistorius på sitt andre Norgesbesøk i fjor, forrige uke var Frankrikes forsvarsminister her, og om kort tid kommer Healey fra Storbritannia. I alle besøk avtaler vi økt samarbeid mellom oss. La meg legge til: alle disse er opptatt av fregatt, selvsagt. Regjeringen
170 vil anskaffe, drifte og vedlikeholde nye fregatter i et strategisk samarbeid med en nær alliert. Den sikkerhetspolitiske situasjonen og oppmerksomheten mot nordområdene gjør Norge til en enda mer relevant partner for disse landene, og de blir viktigere for oss.

175 Samtidig går det nordiske forsvarssamarbeidet framover på bred front. Finlands og Sveriges inntreden i NATO er ved siden av Russlands angrep på Ukraina den største endringen i våre sikkerhetspolitiske omgivelser. Et bilde på det nye nordiske forsvarssamarbeidet er statsminister- og presidentinitiativet fra Bodø i fjor om militære transportkorridorer i Nord-Norden. Økt militær mobilitet er
180 et opplagt samarbeidsområde nå når hele Norden skal forsterkes og vi kan se den nordiske geografien som ett felles operasjonsområde.

185 Jeg vil kort nevne ett land til. Det er Polen. De er i ferd med å bli en europeisk forsvarsstormakt. Historien har gitt Polen bitre erfaringer. De kjenner trusselen fra øst, og handler deretter. Norge bør styrke den forsvars- og sikkerhetspolitiske dialogen med Polen. Jeg har derfor planer om å besøke min polske kollega om ikke lenge. Vi har allerede god kontakt.

190 Jeg har valgt å bruke mye tid på USA og på europeiske allierte, fordi at både den sikkerhetspolitiske situasjonen og uforutsigbarheten som følger av presidentskiftet i USA gjør det helt påkrevd for Norge å arbeide strategisk for å ivareta våre interesser. Alliansen, venner og partnere er viktige å ha i en urolig og uforutsigbar verden, ikke minst for et lite land som Norge.

195 Regjeringens klare mål er å sikre vår handlefrihet gjennom å ta vare på og utvikle det gode forholdet vi har både til USA og til europeiske allierte, samtidig som vi styrker bidrar til å styrke NATO og den nasjonale egenevnen til beredskap og kampkraft. Det er tema for resten av dette innlegget, men det starter med
200 Ukraina.

Gjennom hele krigen har det politiske Norge greid å stå sammen om støtten til Ukraina. I høst foreslo regjeringen å øke rammen for Nansen-programmet fra 75 til 135 milliarder kroner, og forlenge programmet til 2030. I
205 budsjettprosessen før jul ble det enighet mellom alle partiene på Stortinget å øke rammen ytterligere til 155 milliarder kroner – minst 35 milliarder for året i år.

Støtten til Ukraina vil framover i betydelig mindre grad komme fra egne beholdninger. Vi har rett og slett mindre igjen, vi må ivareta vårt eget
210 grunnleggende beskyttelsesbehov og vi må sikre evnen til å styrkeprodusere for et kraftig voksende forsvar. Men den samla støtten til Ukraina vil altså bli større enn noen gang dette året.

Den omfattende treningsmisjonen vi driver av ukrainske soldater i Norge og
215 rundt om i Europa ellers vil fortsette på et høyt nivå, og sammen med Ukraina og våre allierte gjør vi løpende vurderinger av hvordan treningen best mulig kan gjennomføres. I fjor hadde vi hele 1200 norske instruktører som bidro i vår treningsinnsats. Framover vil vi legge betydelig mer vekt på å understøtte Ukrainas egen evne til å produsere forsvarsmateriell. De har betydelig kapasitet,
220 og de kan i mange tilfeller gjøre ting både raskere og billigere enn det vi selv kan.

225 Det pågår et betydelig teknologisk kappløp i denne krigen, striden driver fram behovet for rask innovasjon og nytenkning. Ukrainerne har vært utrolig dyktige til å tilpasse seg og hele tiden finne nye løsninger. Men vi kan hjelpe dem til å få til enda mer.

230 Vi vil prioritere å bidra langt mer til teknologiutvikling og innovasjon, koble ukrainsk og norsk forsvarsindustri, bruke de løpende erfaringene fra krigen inn mot norske verdensledende teknologimiljø for å få fram løsninger som gir Ukraina best mulig evne til å forsvare seg og slå tilbake. Men dette har også en annen dimensjon.

235 Erfaringene og teknologiutviklingen som kommer ut fra krigen har stor betydning for utviklingen av vår egen forsvarsevne. Forsvarsdepartementet, Forsvarets forskningsinstitutt, Forsvarsmateriell og ulike fagmiljøer i Forsvaret gjør et betydelig arbeid for å følge opp denne delen av vårt Ukraina-arbeid. Instruktørene henter viktig erfaring for seg selv og for Forsvaret, ja flere rekrutteres inn til ny tjeneste i Forsvaret gjennom denne innsatsen.

240 Vi samler allerede inn mye kunnskap fra det som skjer i Ukraina, men arbeidet med å fange opp, systematisere og omsette denne innsikten må styrkes ytterligere.

245 Og ikke minst er samhandlingen med miljø i Ukraina også viktig for å utvikle vår egen industri og teknologiske ledelse på ulike områder. Det er høyt prioritert fra regjeringen å utvikle norsk forsvarsindustri og norsk produksjonskapasitet i den sikkerhetspolitiske situasjonen vi står i.

250 I fjor høst la regjeringen fram et veikart for økt produksjonskapasitet, med en rekke tiltak som nå er under oppfølging, og i vår skal vi legge fram en oppdatert forsvarsindustriell strategi både mot de velkjente store bedriftene og de små og mindre.

255 Forsvarsløftet – for Norges trygghet ble vedtatt før sommeren i fjor. Det er mulig at Langtidsplanen for forsvarssektoren for mange nærmest fortoner seg som gammelt nytt, og jeg har da heller ikke tenkt å snakke meg igjennom den

260 Men vi er nå bare 20 dager ut i en 12-årig langtidsplan-periode, og det er fortsatt svært mye å både si og avklare om vegen videre. Først til det faktum at vi faktisk

har lagt fram og fått vedtatt dette store forsvarsløftet av et samlet Storting. Det er historisk.

265 Det norske forsvarsbudsjettet skal nesten fordobles i årene framover.

Og det er heller ikke noe vi skyver foran oss, med vage løfter om at pengene nok skal komme etter hvert. Nei, vi følger konkret opp her og nå. Med det vedtatte budsjettet for i år gjennomfører nå regjeringen den mest omfattende styrkingen
270 av forsvarsbudsjettet siden Korea-krigen tidlig på 1950-tallet. Den reelle økningen er på 16,5 milliarder kroner fra saldert budsjett i fjor.

Men likevel kan noen spørre, blir det noe av alt dette i lengden? Det er en plan som har en lengre tidshorisont enn vanlig, den strekker seg over hele tre
275 kommende stortingsvalg, vi har bare ettårige statsbudsjett. Og den sikkerhetspolitiske situasjonen kan jo bedre seg? Til det siste: ja, la oss håpe det, selv om utsiktene nå overhode ikke tyder på det. Og nei, jeg kan ikke gi noen garantier.

280 Men det er dette Sp/Ap-regjeringen ønsker å gjøre, og vi følger opp 100 % første år. Og om selve forsvarsløftet er formidabelt, så vil jeg vise til enstemmigheten i Stortinget. Her ligger den beste garantien som er mulig å gi. Samtlige partier på Stortinget, fra Rødt til FrP, og alle imellom, er enige om hvert ord i den 22 sider lange innstillingen.

285 La meg sitere fra starten: «Komiteen viser til at det gjennom behandlingen i Stortinget er oppnådd et bredt politisk forlik om langtidsplanen for forsvarssektoren for 2025–2036. Forlikspartiene (...) vil understreke viktigheten av denne enigheten og av partienes forpliktelse til å følge opp og finansiere
290 planen».

Med dette vedtaket har forsvarssektoren også fått et formidabelt ansvar. Det skal gjennomføres på en måte som gir tillit og faktisk sikrer at vi oppnår den forsvarsevnen som planen legger opp til. Jeg mener at vi har et godt
295 utgangspunkt. Jeg våger den påstand at planen er mer gjennomarbeidet, balansert og helhetlig enn tidligere planer, og også bedre forankret i hele sektoren. Det betyr ikke at jeg ikke har bekymringer. Særlig gjelder det kostnadsutviklingen på materiellet og tilgangen på nok folk med riktig kompetanse.

Så har det under Forsvarssjefens ledelse nå foregått en omfattende planlegging mellom etatene i sektoren om hvordan planen skal gjennomføres i praksis. Forsvarsmateriell oppbemanner for å håndtere økt investeringsnivå og
305 Forsvarsbygg viser at de kan omsette økte ressurser.

I Langtidsplanen har vi også trukket opp en politikk for bedre gjennomføring. Gjennom godt arbeid de siste årene ser vi nå at andelen av materiellet som er såkalt hylleware går opp, mens planleggingstiden for materiellprosjekter går ned.
310 Det vil være avgjørende viktig for realismen i planen at vi greier å se personell, materiell og eiendom, - bygg og anlegg i sammenheng – her har det vært betydelige mangler tidligere.

Parallelt med Langtidsplanen gjennomfører vi derfor også styringsendringer i
315 sektoren. Det har vært for dårlig gjennomføringsevne og for mye ansvarspulverisering. Et hovedmål med endringene er å gi Forsvarssjefen og Forsvarets ledere økt mulighet til å ta et helhetlig ansvar for de resultatene som skal oppnås. Vi rydder både i forholdet mellom departementet og Forsvaret, og i grensesnittet mellom etatene. Vi skal ha mindre detaljstyring og ressurskrevende
320 internhandel i sektoren.

Når vi nå er i gang med forsvarsløftet, så er det noen særlig viktige prioriteringer som vektlegges allerede nå innledningsvis. Kritiske svakheter i dagens struktur må utbedres. Det er også en forutsetning for videre vekst.

325 La meg kort trekke fram noen hovedpunkter; Lagertæringen skal stoppes, og forsyningsberedskapen skal betydelig opp. Bevilgningene til drivstoff, reservedeler, ammunisjon og bekledning og utstyr økes betydelig.

330 Det samme gjør bevilgningene til materielldrift og vedlikehold. Vi kan ikke investere titalls milliarder i nytt utstyr og så ikke sette på ressurser for å sikre at vi får ut den operative evnen som dette kan gi. Og så kommer bygningsmassen i Forsvaret. Det har vært et kraftig nedprioritert område i mange år, og over tid har det operative konsekvenser.

335 Det er kanskje dette jeg møter oftest på besøkene rundt omkring i Forsvaret. De byggene vi har til folk og utstyr er for dårlig tatt vare på, og vi har for lite av dem. Derfor øker vedlikeholdet og fornyingen av EBA kraftig i årets budsjett.

Og så er det så mye mer som jeg ikke har tid til å gå i dybden på, men kort likevel: HV blir større, og fra og med i år skal alle HV-områder trene hvert år med tilstrekkelig antall dager, Etterretningstjenesten styrkes betydelig, vi løfter innsatsen til FoU, innovasjon og teknologiutvikling betydelig, og vi
 345 gjennomfører en omfattende satsing på folkene i Forsvaret.

Det blir flere ansatte, vernepliktige og reservister i år, mer enn 1 400 til sammen. Folk og kompetanse er den fremste utfordringen når vi skal gjennomføre forsvarsløftet. Befalsskolen tar inn flere og vi rigger Krigsskolene for videre
 350 vekst. Det settes av betydelig med midler til tiltak for å rekruttere, beholde og utdanne det personellet Forsvaret trenger.

Selv om Langtidsplanen er vedtatt, så står vi fortsatt overfor mange beslutninger. Vi skal for eksempel beslutte valg av fregattleverandør. Dette vil
 355 bli den største enkeltstående forsvarsinvesteringen i moderne tid. På fredag leverte de fire gjenstående landene mer informasjon inn i prosessen, og regjeringen har en ambisjon om å ta beslutningen om leverandør i løpet av året.

Vi vil også så raskt som mulig avklare anskaffelsesstrategien for den nye
 360 standardiserte fartøyklassen til Sjøforsvaret. Utgangspunktet er en nasjonal konkurranse. Det arbeides i det hele tatt med en rekke store anskaffelsesprosjekter; luftvernet, stridsavgjørende ammunisjon, helikoptersatsingen, rammer for utviklingen av Finnmarksbrigaden og Brigade Sør, langtrekkende maritime droner og så videre. Beslutninger om prosess og
 365 etter hvert valg vil komme fortløpende.

Det gjenstår også andre avklaringer, som for eksempel en del lokasjonsspørsmål, konkretisering av FFI-satsingen i nord og om utdanning i nord. Blant mye. Så selv om vi kom i mål med Langtidsplanen på en svært tilfredsstillende måte, så er
 370 vi nå bare over i en ny fase. Det meste er fortsatt ugjort og året i år blir utrolig viktig for å ta grep om oppdraget som Stortinget har gitt.

Og så vil vi styrke beredskapen ved å tilrettelegge for at planlegging og styrking av sivil og militær beredskap kan skje mer tverrsektorielt og langsiktig. Et av
 375 grepene er arbeidet med Norges første nasjonale sikkerhetsstrategi. Alvoret i den sikkerhetspolitiske situasjonen gjør det nødvendig å få alle ressursene i landet til å virke sammen.

380 1. juni i fjor deltok flere av oss i Normandie på den høytidelige markeringen av
D-dagen og starten på frigjøringen av Europa. Det ga sterke inntrykk, og i år skal
80-årsjubileet for frigjøringen feires over hele landet.

Vi blir påminnet om den ufattelig høye prisen som ble betalt for å gjenopprette
385 friheten og demokratiet i Norge og resten av kontinentet. Det var jo dette som
ikke skulle skje igjen, ut av ruinene av to katastrofale verdenskriger vokste det
fram en internasjonal orden basert på organisasjoner, avtaler og folkerett som
skulle håndtere konflikter mellom landene på en fredfull måte. Og når Berlin-
muren falt og Sovjetunionen gikk i oppløsning trodde man at menneskehetens
390 evolusjon nærmest hadde nådd sitt historiske endepunkt.

Men nå er vi på et helt annet sted. Den internasjonale rettsorden er under
kraftig press og angrep. Autokratier og totalitære regimer finner hverandre i
ønsket om andre samfunnsmodeller enn de åpne, liberale demokratiene vi vil slå
395 ring om. Det er vilje til maktbruk og konfrontasjon.

Og vi møter usikkerhet, uforutsigbarhet og ulike trusler på en måte vi ikke har
sett på lenge.

400 Det strammer seg til rundt oss.

Det er enda viktigere enn før at Norge videreutvikler samarbeidet med våre
nærmeste allierte og styrker vår forsvarsevne og vår nasjonale motstandskraft i
møte med en mer usikker tid.

405

Kilde

<div>regjeringen.no</div>

Emner

Demokrati, Europa, Foredrag, Forsvarspolitik, Russland, USA, Ukraina, Utenrikspolitikk

410

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/det-strammer-seg-til-rundt-oss>

415